

Planprogram: Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer

1: Innledning planprogram

Mål 4.3.1 i Kulturstrategi for Øvre Eiker 2010-2022 lyder som følger:

Øvre Eiker kommune vil arbeide for å utvikle kunnskap om kulturarven og gode holdninger til hva som er kulturminner, hvor de befinner seg og hvilken betydning de har hatt i formingen av vårt samfunn. Øvre Eikers kulturarv skal brukes aktivt og være en viktig kilde for utformingen av Øvre Eiker i framtiden.

I henhold til plan- og bygningslovens (PBL) § 4-1 skal det utarbeides planprogram som grunnlag for planarbeid. Planprogrammet skal beskrive formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning og behovet for utredninger.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer er forankret i Kommuneplan for Øvre Eiker 2010-2022, samt i kommuneplanutvalgets vedtak 2/2-2012 om rullering av kommuneplan og utarbeidelse av planstrategi. Saken er også forankret i kommunens Kulturstrategi 2010-2022 og Handlingsplan for kulturminnevern, og oppstart av arbeidet med planen er satt opp som Kulturseksjonens budsjettmål nr.1 for 2013.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer utarbeides i samarbeid med Buskerud fylkeskommune, som bidrar både med økonomiske og faglige ressurser. Det er nedsatt ei arbeidsgruppe med tverrfaglig kompetanse, som ledes av Kulturseksjonen.

2: Formål med utarbeidelse av planen

Det er flere årsaker til at Øvre Eiker har behov for en slik kommunedelplan som kartlegger og skaffer oversikt over kulturminner og kulturmiljøer i kommunen:

- Etablere forutsigbare verktøy for planlegging, byggesaksbehandling og utbygging og legge til rette for samarbeid mellom offentlige myndigheter, det frivillige kulturminnevernet og eierne av verneverdige kulturminner
- Øke forståelsen for hvordan kulturminner kan utnyttes som en ressurs i planlegging og samfunnsutvikling og legge til rette for at dette får en sentral plass i tettstedsutviklingen
- Samle kunnskap og materiell som kan brukes i den videre formidlingen av kulturminner og lokalhistorie til barn og unge, til innbyggerne generelt og til dem som besøker Øvre Eiker

3: Kommunedelplanens hoveddeler

Det overordnede målet for planarbeidet er å utarbeide kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer med sikte på å etablere planverktøy med bestemmelser for:

- Verneliste bygninger
- Kartfestede verneområder

På grunnlag av planen bør det også utarbeides en veileder for skilting, skjøtsel og vedlikehold.

Planen skal bidra til systematisk synliggjøring av kulturminner i hele plansystemet og i byggesakssystemet, og til forutsigbarhet for planlegging, byggesaksbehandling og utbygging. Kommunedelplanen skal kartlegge og utrede status på kulturminner i Øvre Eiker, både automatisk fredete kulturminner (arkeologiske kulturminner) fra før reformasjonen (1537), og nyere tids kulturminner.

Kommunedelplanen vil ha slik hovedstruktur:

- Plankart som viser kulturmiljøer og kulturminner
- Verneliste bygninger

- Bestemmelser og retningslinjer
- Digitalisering av materialet i informasjons- og undervisningsøyemed

4: Medvirkning og organisering

Planarbeidet forankres på vanlig måte i kommuneplanutvalget, både gjennom den formelle behandlingen som skal foregå etter plan- og bygningsloven, og gjennom presentasjon av temaer og problemstillinger underveis. I tillegg skal utvalget for Næring, miljø og kultur delta i behandlingen underveis.

I tillegg til at kommunedelplanen skal bli et verktøy i planlegging og byggesaksbehandling, skal prosessen med utarbeidelse av planen bidra til kompetanseheving og bevisstgjøring internt i kommunen, og eksternt blant innbyggere, utbyggere og andre grupper. Prosessen skal derfor organiseres med bred og målretta medvirkning.

Det etableres en prosjektorganisasjon med prosjektgruppe og referansegruppe, med både eksternt og intern deltakelse, med utgangspunkt i de relevante fagmiljøene i kommunen. Prosjektgruppa må inneholde fagkompetanse på kulturminnevern, planprosesser, byggesaksbehandling, digitalt kartverk og formidling av lokalhistorie.

Den eksterne deltakelse skal ta utgangspunkt i aktuelle miljøer og organisasjoner, og det skal gjennomføres åpne møter og arbeides i grupper på særskilte temaer. Dette gjennomføres i nært samarbeid med Øvre Eiker Kulturminneråd og med de lokale grendeutvalgene.

Utarbeidelse av en kommuneplan for kulturminner egner seg for medvirkning fra barn og unge. Det skal drøftes hvordan dette kan legges opp i samarbeid med skolene. Det skal også legges vekt på at ferdig vedtatt kommunedelplan skal egne seg for formidling av kulturhistorien til barn og ungdom.

5: Hovedtemaer i kommunedelplanen og behov for utredninger

Kommunedelplanen skal behandle tre hovedområder:

A: Automatisk freda kulturminner (arkeologiske kulturminner)

B: Stående bygninger og bygningsmiljøer fra nyere tid

C: Andre kulturminner og kulturmiljøer fra nyere tid

Det skal gjennomføres registrering innenfor alle disse områdene, og registreringene skal utføres etter den mal Buskerud fylkeskommune har utarbeidet. Dette innebærer blant annet til kartfesting av kulturminnene/kulturmiljøene og bruk av fotografier, samt at rapportene skal være tilgjengelig digitalt. Det er viktig at det settes krav til konsulentens fagkompetanse og til dokumentert erfaring i anbudsinnhenting. For øvrig settes det følgende krav til de tre rapportene:

A: Automatisk freda kulturminner

- Arkiv- og kartarbeid: gjennomgang av eksisterende materiale
- Gå opp alle registrerte kulturminner
- Nyregistrering – avpasses i forhold til tid og ressurser
- Utarbeidelse av prognoser for potensial for funn under markoverflaten
- Innlegging av registrerings- og bildedata i databaser

Resultat: Utarbeidelse av fagrapport, med kartfestet forslag til hensynssoner over helhetlige forhistoriske kulturminner. Det skal det utføres en kontrollregistrering av kjente, automatisk fredete kulturminner. Kontrollregistreringen skal utføres etter Norsk standard for kontrollregistrering og etter mal fra Buskerud fylkeskommune. Videre skal det foretas nyregistreringer i utvalgte områder. Disse nyregistreringene vil være en grovmasket registrering. Fagrapporten skal også utarbeide prognoser for potensial for funn i noen utvalgte områder.

B: Stående bygninger fra nyere tid

Utarbeidelse av verneliste for gamle bygninger og kartfesting av disse både som enkeltobjekter og som større helhetlige kulturmiljøer. Arbeidet skal utføres ved befaring til hvert enkelt bygningsanlegg og skjematisk vurdering av verneverdi:

Vurdering av verneverdi av SEFRAK-registrerte kulturminner samt en del utvalgte

bygninger som ikke er SEFRAK-registrert. Vurderingen gjøres etter forhåndsbestemte kriterier (alder, autentisitet, kulturhistorisk verdi, kunstnerisk/arkitektonisk verdi) i samsvar med retningslinjer fra Buskerud fylkeskommune.

SEFRAK: Sekretariat For Registrering Av Faste Kulturminne i Noreg.

MATRIKKEL: Offentlig register for Grunneiendom, Adresser og Bygninger.

Resultat: Resultat: Utarbeidelse av fagrapport, med forslag til verneliste og kartfestede hensynssoner for helhetlige miljøer.

C: Andre kulturminner fra nyere tid

Dette registreringsarbeidet er alt i gang og utføres på frivillig basis i regi av Eiker Arkiv og med Øvre Eiker Kulturminneråd som styringsgruppe. Prosjektet har mottatt økonomisk støtte fra Riksantikvaren, som vil bli brukt til skilting og skjøtsel av kulturminnene. Arbeidet utføres i samsvar med retningslinjene fra Riksantikvaren.

Resultat: Rapport med register over kulturminner, forslag til verneliste og kartfestede forslag til hensynssoner for helhetlige miljøer.

D: Behandling av fagrapporter

- Før ferdigstillelse av fagrapport skal den godkjennes av arbeidsgruppa.
- Referansegruppa foreslår en verdivurdering av kulturminnene i område C og kommenterer fagrapportene for område A og B.
- Prosjektgruppa utarbeider et endelig forslag til verneliste og kartfestede forslag til verneområder, på grunnlag av fagrapportene og referansegruppas kommentarer. Dette legges til grunn for utarbeidelse av utkast til kommunedelplan.
- Utkastet til kommunedelplan behandles i Planutvalget.

E: Presentasjon av datagrunnlag og utkast til kommunedelplan

- Utkast til kommunedelplan presenteres på åpent møte i forkant av førstegangsbehandling.
- Utkast til kommunedelplan legges fram til formell behandling, høring og vedtak.

6: Framdriftsplan

- Mars 2014: Politisk behandling av planprogrammet i kommunestyret
- April 2014-september 2016: Utarbeidelse av fagrapporter. Medvirkning på innspill parallelt med utarbeidelse av fagrapporter
- September – november 2016: Bearbeiding av fagrapporter og annet materiale, utarbeidelse av utkast til kommunedelplan.
- November – desember 2016: Åpen presentasjon av utkast til kommunedelplan. Vedtak om offentlig ettersyn
- Desember 2016 –februar 2017: Offentlig ettersyn
- Februar - mars 2017: Bearbeiding av planforslaget basert på høringsuttalelser med mer.
- Mars - april 2017: Kommunedelplan vedtas og stadfestes av kommunestyret

7: Oppsummering

Planprogrammet legger hovedstruktur og hovedinnhold i kommunedelplanarbeidet. Det legges opp til brei intern og ekstern medvirkning, og til samarbeid med Buskerud fylkeskommune generelt, og spesielt på registreringsarbeid og fagrapporter. Det kan måtte foretas mindre justeringer av prosess underveis.